

Στην Αρχαιολογική Συλλογή Κοζάνης φυλάσσονται ευρήματα από όλο το Νομό και μπορούν να ενταχθούν σε δύο κύριες θεματικές ενότητες:

α) Ευρήματα παραδόσεων, περισυλλογών και ανασκαφών, που εισήχθησαν στη Συλλογή μέχρι και το 1980. Σημαντικότερο σύνολο είναι αυτό του κλασικού νεκροταφείου Κοζάνης. Τα ευρήματα της ενότητας αυτής χρονολογούνται από τους προϊστορικούς ως και τους ρωμαϊκούς χρόνους.

β) Ευρήματα παραδόσεων, περισυλλογών και ανασκαφών, που εισήχθησαν στη Συλλογή από το 1980 κι εξής. Τα σημαντικότερα σύνολα της δεύτερης ενότητας προέρχονται από σωστική, επιφανειακή και ανασκαφική έρευνα προϊστορικών οικισμών της Κοιλάδας της Κίτρινης Λίμνης, από σωστική, επιφανειακή και ανασκαφική έρευνα στην Κοιλάδα του μέσου ρου του Αλιάκμονα – τεχνητή λίμνη Πολυφύτου και από σωστικές ανασκαφές σε διάφορους αρχαιολογικούς χώρους του νομού Κοζάνης. Τα ευρήματα χρονολογούνται από την αρχαιότερη νεολιθική ως και τους ρωμαϊκούς χρόνους.

Αντιπροσωπευτικά ευρήματα από όλα σχεδόν τα παραπάνω σύνολα, κυρίως των παλιών ευρημάτων, εκτίθονταν στην έκθεση της Αρχαιολογικής Συλλογής ως το 1995, που έγινε ο σεισμός. Από τότε και έπειτα, λόγω των ζημιών στο κτίριο, έπαψε να λειτουργεί η Αρχαιολογική Συλλογή. Σκοπός της Συλλογής είναι η αποθήκευση, έκθεση και προβολή των αρχαίων από όλο το νομό Κοζάνης, εκτός αυτών της Αιανής και της ευρύτερης περιοχής της, τα οποία εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής.

Η Συλλογή στεγαζόταν σε νεοκλασικό κτίριο («Οίκος Κατσικά», δωρεά Παναγιωτίδη), του οποίου η χρήση ως μουσειακού χώρου είχε παραχωρηθεί από το Δήμο Κοζάνης. Το κτίριο είναι διώροφο (σύνολο εμβαδού 240 τ.μ.) με αυλή και δεν είναι επισκέψιμο καθώς εγκρίθηκαν οι εργασίες επισκευής του.

Στην Αίθουσα Α παρουσιάζονταν τα μεταλλικά ευρήματα – χάλκινα και χρυσά κοσμήματα, ασημένια νομίσματα, χάλκινα και σιδερένια όπλα, χάλκινα και σιδερένια αγγεία – τα περισσότερα τοπικών εργαστηρίων, που χρονολογούνται από την πρώιμη Εποχή του Σιδήρου (10^{ος} αι. π.Χ.) έως και τα ρωμαϊκά χρόνια. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αργυρή φιάλη που φέρει εγχάρακτη αναθηματική επιγραφή στην Αθηνά των Μεγάρων.

Στην Αίθουσα Β εκτίθονταν λίθινα αντικείμενα παλαιολιθικής εποχής από το Παλαιόκαστρο Βοΐου, κεραμική, λίθινα εργαλεία και ειδώλια νεολιθικής περιόδου από τους προϊστορικούς οικισμούς της Κίτρινης Λίμνης (6^η – 2^η χιλιετία π.Χ.), μυκηναϊκά ευρήματα, αμαυρόχρωμη κεραμική της Εποχής Σιδήρου, πρωτογεωμετρικά αγγεία, αγγεία αρχαϊκών και κλασικών χρόνων (6^{ος} – 4^{ος} αι. π.Χ.) καθώς, επίσης, και ελληνιστική κεραμική από τη νεκρόπολη της Κοζάνης και τον μακεδονικό τάφο της Σπηλιάς Εορδαίας.

Η Αίθουσα Γ ήταν αφιερωμένη στα μαρμάρινα αγάλματα και τις στήλες, τιμητικές και αναθηματικές, που χρονολογούνται στα ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια (3^{ος} αι. π.Χ. – 3^{ος} αι. μ.Χ.) που παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τη διοικητική οργάνωση της πόλης, την κοινωνική σύνθεση και τη αγροτική οικονομία.

Τέλος, στην Αίθουσα Δ, εκτίθονταν μαρμάρινες, επιτύμβιες και αναθηματικές, στήλες, τρία αγάλματα και μία στήλη, από την περιοχή της Κοιλάδας, που σώζει 18 στίχους από κείμενο επιστολής του Φιλίππου Ε' (22 – 179π.Χ.). Στην αυλή του Μουσείου υπήρχαν μεγάλοι πίθοι, μαρμάρινα και λίθινα γλυπτά καθώς και μία σαρκοφάγος

του α' μισού του 3

ου

αι. π.Χ.